

наукових досліджень, покращення кадрової політики, оптимізації роботи викладача і навчання студента. Без вирішення цих завдань український прорив у освіті та науці неможливий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004–2005 роки: Наказ № 49, 23.01.04р. // Освіта. – 2004. – 11 лютого. – № 8. – С. 6.
2. Загальноєвропейський досвід – досягнення цілей. – Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти «Загальноєвропейський простір вищої освіти – Досягнення цілей» м. Берген, 19-20 травня 2005 р. // Освіта України. – 2005. – 5 липня. – № 50. – С. 5.
3. В. Андрущенко. Педагогічна освіта України в стратегії Болонського процесу: Бесіда с ректором педагогічного університету ім. М. Драгоманова
4. Байденко В. Болонские реформы: некоторые уроки Европы // Высшее образование в России. – 2004. – № 2. – С. 14-19.
5. Боллобаш Я. Болонський процес: подолання стереотипів // Освіта України. – 2004. – 19 березня. – С. 5.
6. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізми розвитку / За заг. ред. В. П. Андрущенка. - К.: Пед. преса, 2006. – С. 28.
7. Жовта І. Реформування вищої освіти і Болонський процес: Знайомство із шляхами реалізації в європейських країнах ідей та мети Болонського процесу // Освіта України. – 2003. – 09 грудня. – С. 3.
8. Журавський В.С. Підвищення рівня науково - методичного забезпечення вищої юридичної освіти – шлях до Європейської спільноти: Юридична освіта в Україні та Болонський процес // Юридический вестник. – 2003. – № 4. – С. 95–101.

УДК 070:17.023.31:37.011.33

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТВОРЧОГО САМОВИЯВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-ЖУРНАЛІСТА

Костюк В.В., к. пед.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті подається визначення поняття "творче самовиявлення" на основі аналізу тлумачення означеного поняття філософами, психологами, педагогами. Вказуються основні шляхи, що сприяють творчому самовиявленню студента-журналіста у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: творчість, самовиявлення, самореалізація, особистість, навчально-виховний процес, студенти-журналісти.

Костюк В.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ТВОРЧЕСКОГО САМОВЫРАЖЕНИЯ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА-ЖУРНАЛИСТА / Запорожский национальный университет, Украина.

На основе анализа философами, психологами, педагогами понятия «творческое самовыражение» дается его определение. Называются основные направления творческого самовыражения студента-журналиста в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: творчество, самовыражение, самореализация, личность, учебно-воспитательный процесс, студенты-журналисты.

Kostyuk V.V. THEORITICAL BASICS OF THE CREATIVE EXPOSURE PERSONALITY STUDENT-JOURNALIST / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

In the article determination of concept “creative exposure” is given on the basis of analysis of interpretation of the noted concept by philosophers, psychologists, teachers. Basic ways which are instrumental in the creative exposure of student-journalist in the educational process are specified.

Key words: creation, exposure, self-realization, personality, educational process, student-journalist.

Пошук нових парадигм реформування освіти, її моделей і технологій зумовлений загостренням психолого-педагогічних проблем, що потребують вирішення в епоху глобальних перетворень. Сучасний етап розвитку суспільства, акцентуація соціальної ролі особистості вимагають адекватних фундаментальних реформ у сфері професійної освіти, розкріпаченні ініціативи та соціальної активності людей, виховання у молодого покоління творчого мислення, гуманістичних цінностей. Тільки спеціаліст із ґрунтовними фаховими знаннями, високим рівнем культури конкурентоспроможний на ринку праці, здатний творчо виконувати професійні обов'язки.

Найголовнішою характеристикою творчої особистості є її активне творче самовиявлення. Тому творчий характер журналістської діяльності ставить акцент на створенні у системі професійної підготовки

фахівців для роботи у засобах масової інформації максимальних умов для задоволення природних запитів, обдаровань та інтересів студентів, їх виявлення.

Мета статті - з'ясувати сутність терміну "творче самовиявлення" у навчально-виховному процесі, його особливості і компоненти; розкрити основні шляхи, що сприяють творчому самовиявленню студента-журналіста у навчально-виховному процесі.

Проаналізувавши основні думки дослідників природи творчості, можна стверджувати, що творчість - це спосіб життя кожної людини, засіб самореалізації багатьох її потенцій. Тому В.О.Сухомлинський ототожнює поняття "творчість" і "самовиявлення" [19, 566]. Так само трактує поняття "творчість" і О.В.Киричук: творчість - це відкриття себе, самовираження власного "Я", самореалізація [15, 115].

У теорії особистості Г.Олпорта стверджується, що основною рушійною силою є тенденція до самореалізації особистості. За словами К.А.Абульханової-Славської, суб'єкт у своїх діях, в актах своєї творчої самодіяльності не тільки проявляється, а й створюється, визначається. Її думку продовжує Е.В.Ільєнков, який визначає два етапи процесу розвитку людини: її становлення і реалізація. Проявляючи себе, особистість одночасно себе і формує.

Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття") у своїй основі має ідею самовдосконалення і самореалізації особистості. Але повного, точного і усталеного визначення цього поняття у педагогічній літературі немає.

У "Великому тлумачному словнику української мови" знаходимо: самовиявлення - розкриття свого "Я", виявлення своїх думок, настроїв, переконань, своїх індивідуальних особливостей; прояв своєї індивідуальності [4, 1098]; самореалізація – реалізація свого творчого, людського потенціалу [4, 1101].

С.Гончаренко, автор "Українського педагогічного словника", вживає слово "самореалізація", однак пояснення його не дає [7].

Ми вважаємо, що розуміння суті терміну "самовиявлення" бере свій початок у тих питаннях, які прийнято називати вічними, а саме: що є людина, для чого вона живе?

Ще Епікур розробив філософію людського "мистецтва жити", покладаючись на самого себе. Жити, звільняючись від смерті і страху перед богами. Жити, насолоджуючись свободою і спілкуванням із друзями-однодумцями. Жити, щоб найбільш повно, в рамках, допустимих умовами його часу, розкрити свої духовні сили.

На фоні суворо-безжального в своїх вимогах стоїцизму, схильного до насильницького придушення всякого природного людського потягу, вчення Епікура приваблює високим гуманізмом і моральною чистотою життєвого способу його послідовників. Але безбентежне життя неможливе без чистого серця, - так пояснює свого попередника Лукрецій [12, 285]. Така необхідна для спокійного стану внутрішнього світу індивіда сердечна чистота потребує від людини перш за все звільнення своєї свідомості від страху. Поки людина відчуває почуття страху, вона не володіє собою. Навпаки, нею володіють ті сили, які вселяють страх. Перебуваючи у полоні страху, індивід скутий у своєму духовному розвитку. І тут прозорливість Епікура просто дивна - наскільки глибоко для свого часу зумів він вникнути в суть проблеми, побачивши її у звільненні людської свідомості від страху як основної перешкоди на шляху до досягнення і духовної досконалості. Страх небезпечний тим, що він паралізує волю і розум, а людина, вражена страхом, не може бути опорою в житті як для себе, так і для інших.

Ідея досягнення духовної досконалості, природовідповідного виховання є основною системою педагогічних поглядів Г.Сковороди. Він стверджував, що нахили природжені, що люди від народження далеко не рівні. І якщо людина займається тим, для чого не народжена, що противно її натурі, то вона, як правило, стає нещасливою. З цього приводу добре відоме висловлення Г.Сковороди: "Живи по натурі". Водночас абсолютно правильним є зауваження мислителя про те, що самі собою природні здібності ще нічого не дають, бо "сродность трудолюбием утверждается" [9, 40-42].

Людина може відбутися за умови, якщо вона зуміє реалізувати свої духовні сили. природжені нахили - таким є основний акцент у поглядах Епікура та Г.Сковороди. Такою ж є основна думка багатьох зразків світової усної народної творчості (англійська народна приказка стверджує: "У кого великий розум, тому треба ще більше розуму, щоб управляти ним»; "Північний вітер створив вікінгів", - говориться у скандинавському прислів'ї), час походження яких визначити сьогодні уже практично неможливо. Вивчивши доступні нам праці, ми прийшли до висновку, що вперше питання про самовиявлення було поставлено Ф.Беконом, який вважав, що "людині недостатньо пізнавати саму себе, необхідно знайти спосіб, з допомогою якого вона зможе розумно і вміло показати, виявити себе і насамкінець змінити себе і сформувати". Якщо людиною, вважав Ф.Бекон, обрано такий життєвий шлях, до якого вона за своїми природними здібностями абсолютно не пристосована, необхідно при першій же нагоді зійти з нього і стати на інший [2, 457].

Глибина і всебічність при розробці ідеї самореалізації особистості притаманні філософській спадщині Гегеля. Він одним із перших в історії філософії надав особливу увагу людській діяльності і вивчив її вплив на об'єктивізацію, реалізацію внутрішнього в особистості (помислів, устремлень). У процесі виконання того чи іншого виду діяльності, вважав Гегель, людина ставить мету, що продиктована своєрідністю цієї діяльності, і при цьому вона повинна одержати задоволення від неї. Це можливо тоді, коли в діяльності людина реалізує свої власні цілі. Виявлену ним ідею самореалізації людини він розшифрував як її ставлення "самої собі для себе" [6].

Внутрішня, "своя" ціль, яку має на меті людина, здійснюючи якісь вищі цілі, і від виконання якої він одержує задоволення, і є самореалізація особистості. Та слід відзначити, що Гегель в кінцевому результаті розумів самореалізацію як реалізацію ідеї, духу.

Свої погляди на самореалізацію висловлювали Фейсбах (призначення людини вбачав у виконанні, реалізації життєвих цілей), К.Маркс (вважав багатою ту людину, яка має соціальні, сутнісні сили і в той час потребує у всій повноті людських проявів життя, людину, якій її власне здійснення є внутрішньою необхідністю, потребою; саму ж науку про людину Маркс вважав продуктом практичного здійснення людини).

Замислюючись над суттю процесу самовиявлення, необхідно проаналізувати погляд на означену проблему класиків вітчизняної педагогіки, тих, хто стояв біля витоків національної школи, наших сучасників.

Більшість принципів дидактики вищої школи збігається із загальнодидактичними принципами загальноосвітньої школи, проте зміст і шляхи їх реалізації у вищій школі, звичайно ж, мають специфіку.

Думка С.Русової про те, що нова школа кладе собі за головну мету збудити, дати виявитися самостійним творчим силам дитини..., а задля того, щоб зуміти викликати в учня духовну діяльність, треба зрозуміти душевний склад дитини, є близькою до переконання Я.Ф.Чепіги про те, що задля формування життєвого типу людини, гідної прийдешньої людськості, ми повинні шукати засобів, аби задовольнити нормальні вимоги нашої душі і тіла, відповідно гармонії правди, краси і добра .

Прикладом пошуку шляхів формування життєвого типу людини, гідного прийдешньої людськості, є педагогічна діяльність А.С.Макаренка. Орієнтація на виховання щасливої особистості, створення умов для її самореалізації, втілення в життя ігрового ритуального педагогічного комплексу - це стабільні компоненти педагогічного досвіду педагога.

Як стверджує М.П.Лещенко, Макаренків ідеал - це самореалізована особистість, яка виявила власний творчий потенціал, розвинула його і відповідно до цього здобула професійну освіту, одержала особистісно привабливу соціальну роль [11, 54-55].

Згідно з підходом А.С.Макаренка, саме в колективі відбувається реалізація творчих потенцій особистості за відповідних умов. Ця думка підтверджується педагогічними поглядами і практикою В.О.Сухомлинського.

Видається доцільним визначити, що термін "самовираження" учений ставить в один ряд з такими термінами, як "самооцінка", "самоспостереження", "самовиховання", що є складовим такого поняття, як самоутвердження [19, 342].

Саме тому важливо визначити найважливішу низку чинників (за В.О.Сухомлинським), які позитивно впливають на творче самовиявлення особистості:

праця як спосіб самовиявлення: тільки в праці кожен з нас виражає себе як людина, як особистість. Другою лінією розвитку цієї проблеми є розуміння ролі праці над собою, без якої про творче самовиявлення не може й бути мови; повинність як серцевина духовного життя. Можна тільки дивуватися далекоглядності видатного педагога, який, вважаючи невичерпним джерелом справжнього людського щастя свободу, ставить питання про повинність. Актуальними будуть переконання автора для нинішнього часу, коли відбувається перехід від тоталітарного до демократичного суспільства: з того, що людина робить не те, що вона повинна робити, а те, що їй хочеться, починається моральне спустошення, розбещення і падіння. Бійся духовного поневолення своїми бажаннями, - якщо не тримати їх у шорах і не підкоряти повинності, ти перетворишся в безвільну істоту [20, 185].

Грунтовний підхід до аналізу суті, розуміння цього поняття нами виявлено у дослідженні Л.Н.Когана [8]. Самореалізація особистості, як вважає вчений, - це не тільки підсумок самопізнання і самооцінки, знання людиною самої себе, а перш за все результат її практичної діяльності. Саме в процесі праці та інших видах соціальної діяльності людина виявляє свої сутнісні сили. Самореалізація, як свідомий і активний процес, можлива за умови усвідомлення особистістю власних інтересів, потреб і здібностей, які вона опредмечує в практичній діяльності. Тому самореалізації завжди передують процес самопізнання, в результаті якого у людини виробляється певна "само модель" - узагальнена концентрована уява про себе і своє "Я". Заслугує на увагу твердження дослідника про те, що неправильна оцінка людиною власних

здібностей, інтересів і обдарувань призводить до того, що самореалізація може піти неправильним шляхом.

На думку вченого, процес самореалізації є дуже важким. І зводиться він не тільки до реалізації природних здібностей людини, які перетворюються із задатків під впливом умов життя особистості, її соціальної позиції.

Отже, під самовиявленням будемо розуміти свідомий цілеспрямований процес розкриття і опрідметнення сутнісних сил особистості в її різноманітній соціальній діяльності [8].

Думки інших дослідників про самовиявлення ми знаходимо у працях, що безпосередньо не присвячені цьому поняттю. Тож опишемо ці площини, в рамках яких вчені апелюють до вказаного вище терміну.

Вивчаючи особистісно-рольовий підхід до побудови навчально-виховного процесу, В.І.Войтко відносив потребу в спілкуванні, самовираженні і самоутвердженні до розряду особистісно значимих потреб. [5].

Рубінштейн С.Л. стверджує, що становлення і реалізація суті особистості відбувається у процесі її діяльності: своїми діями я безперервно підриваю, змінюю ситуацію, в якій знаходжусь, а разом з тим безперервно виходжу за межі себе. Цей вихід за межі себе не є запереченням моєї суті, як думають екзистенціалісти, це - її становлення і разом з тим реалізація моєї суті [18,344].

Погодившись із думкою О.М.Леонтьєва про те, що людина реалізується такою, якою вона є, і реалізація відбувається безпосередньо у процесі діяльності, А.Г.Асмолов виділяє два плани аналізу проявів: продуктивний і інструментальний [1].

Отже, якщо для психолого-педагогічної літератури 50-80-х років характерна постановка такої проблеми як самовиявлення, визнання її існування, то нині ставиться питання про об'єктивну необхідність цього явища і його роль у процесі ставлення особистості, визначається інструментарій творчого самовиявлення.

Характеризуючи ідею особистості в російській психології, І.Б.Котова виділяє чотири типи побудови особистості. Четвертий тип побудови виділився в останнє десятиріччя ХХ століття і характеризується логікою "самоздійснення" ідеї особистості, що стало можливим у суспільстві, яке шукає шлях до людини як особистості [17, 319].

Самоздійснення ідеї особистості маніфестує себе "вічними цінностями" (такими є категорії "духовності", "цілісності", "свободи", "відповідальності", "самопобудови", "розвитку", "безсмертя"). В теоретичних розробках логіка "самоздійснення" представлена загальнопсихологічними концепціями "соціогенезу особистості" (В.С.Мухіна), "віртуальної, відображеної суб'єктивності" (В.А.Петровський), "розвитку суб'єктивної реальності в онтогенезі" (В.І.Слободчиков), життєдіяльності особистості та іншими [17, 319-320].

Для сучасної психолого-педагогічної літератури характерними є розгляд самовиявлення в різних площинах цього питання. І.Д.Бех, І.С.Волощук розглядають самовиявлення, самореалізацію з точки зору її необхідності [3, 7].

Цю думку логічно завершує твердження В.Д.Пекеліса: якщо, поставивши собі мету і напружаючи волю, ви не одержите в кінцевому результаті задоволення, - знайте: ви насилуєте свою природу, нівечите дивовижний витвір життя - "якнайвищу розумну машину" і, зрештою, завдаєте шкоди не тільки собі, але й всьому суспільству [16, 72].

Важливою запорукою самовиявлення є уява особистості про себе, розуміння нею своєї індивідуальності. Ключовим для визначення суті самовиявлення особистості є розуміння ролі її потенціалу

Одним із дійових засобів, що сприяють самовиявленню, є мова. Свою точку зору з приводу цього висловила Емілія Поуст у книзі "Американський етикет": Ніщо не вказує на походження, освіту, самодисципліну й виховання так швидко й промовисто, як слова, що ми їх вживаємо, і те, як ми їх вимовляємо [13, 3]. А геній В.О.Сухомлинського зумів логічно завершити цю думку: найважливішим першоджерелом творчості як самовираження й самоутвердження особистості є слово. [19, 566]. Для журналіста ж слово є не тільки професійним інструментом, а й засобом самореалізації.

Пошуку шляхів до "оновлення", "самовиявлення", "самореалізації" людини присвячені роботи зарубіжних педагогів Г.Буша, Ф.Карлгрена, А.Маслоу, К.Роджерса, З.Фрейда, Е.Фромма. Е.Фромм, наприклад, виходить із того, що людина "відкрита" для самостворення; Юнг стверджує, що природженість психічних структур відіграє провідну роль у свідомості і поведінці людини.

Привертає увагу теорія мотивації А.Маслоу, в якій зроблена спроба поєднати багатоманітність проявів особистості з потребами, мотивами. За переконанням автора теорії, протягом життя людини її поведінку зумовлюють потреби. Згідно з цією теорією, в конкретний момент провідною для людини є одна із п'яти потреб (фізіологічні потреби; потреби у безпеці; потреби у прихильностях, у любові, причетності до

групи; потреби в повазі; самореалізація). Кожна нова потреба стає можливою тільки при задоволенні потреб нижчого порядку. Найвища ж із усіх, потреба в реалізації, є актуальним збудником і спонукою дій і поведінки людини тільки за умови повного задоволення усіх нижчих потреб. Здатність до самореалізації вчений трактує як таку, що завжди властива людській істоті, а можливість задовольнити цю потребу має саме "благополучна", "розвинена" особистість [14].

Вітчизняна школа теж робить спроби змінити освітні концепції. Утвердження України як демократичної, суверенної держави неможливе, якщо до її будівництва не включаються мільйони людей, які свідомо обирають незалежність, свободу, демократію, право на вільний вибір і самореалізацію за основу власної смислоутворювальної життєвої програми - такою є основна суть концепції гуманітаризації освіти [10].

Гуманітаризований освітній процес спрямовується на розуміння і пізнання людини як унікальної і найскладнішої з усіх існуючих у світі систем.

При такій загальній зацікавленості поняттям "самовиявлення", коли навіть на рівні профільного Міністерства визначається об'єктивна необхідність цього явища, ми не маємо ґрунтових досліджень з цього питання, його чітких трактувань. Отже, адекватна реалізація цього поняття викликає труднощі через відсутність в теорії відповідно розробленої концепції творчого самовиявлення. Наявні ж дослідження із зазначеної проблеми не конкретизовані ще до рівня студентів, у своєму трактуванні мають протиріччя, а тому і не вирішують проблеми творчого самовиявлення особистості у навчально-виховному процесі в принципово нових умовах.

На підставі загального поняття "творчість", враховуючи терміни "самовиявлення", "самореалізація", "особистість", ми пропонуємо таку дефініцію: творче самовиявлення - це рівень вияву таких психологічних особливостей індивіда, які забезпечують повноцінний гармонійний розвиток і саморозвиток особистості студента, сприяють її утвердженню, забезпеченню базових творчих потреб.

Отже, осмислення сутності творчого самовиявлення як педагогічної категорії пов'язане з виявленням взаємозв'язку суб'єктів навчальної діяльності, здатністю педагогічного процесу наситити життєдіяльність педагогів і студентів позитивною енергією, душевним напруженням, особливим стилем взаємин в ім'я народження творчих особистостей для вітчизняних засобів масової інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асмолов А.Г. Личность как предмет психологического исследования.- М.: Изд-во МКУ, 1984.- 104 с.
2. Бэкон Ф. Сочинения в 2-х томах.- М; 1977.- Т.І.- 567 с.
3. Бех І.Д. Наукові засади створення особистісно орієнтованих виховних технологій // Початкова школа.- 1997.- №9.- С. 4-8.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. І голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440с.
5. Войтко В.И. Личностно-ролевой подход к построению учебно-воспитательного процесса // Вопросы психологии.- 1981.- № 3.-С.69-78.
6. Гегель Г. Сочинения.- Т.4. - М.- Л.,1934- 440 с.
7. Гончаренко С. Український педагогічний словник.- К.: Либідь, 1997.- 376 с.
8. Коган Л.Н. Цель и смысл жизни человека.- М.: Мысль, 1984.- 252 с.
9. Козубовська І.В. Формування особистості в педагогічній спадщині Г.Сковороди // Початкова школа.- 1996.- №5.- С.40-42.
10. Концептуальні засади гуманітарної освіти в Україні (вища школа)" Рішення колегії МО України 24.12.95 р. №13/4-8 // Інформаційний збірник Міністерства освіти України.- 1996.- №6.- С.2-3.
11. Лещенко М.П. Педагогіка "щастя і поезії дитячого життя" // Педагогіка і психологія.- 1998.- №1.- С.54-58.
12. Лукреций. О природе вещей.- М.:1978.- 127 с.
13. Мариньчак С. Спробуйте знайти красу і в бур'янах // Рідна школа.- 1997.- №9.- С.3-6.
14. Маслоу А. Самоактуализация личности й образование / Пер. с англ. Г.А.Балла: Институт психологии АПН Украины и др- К., Донецк, 1994.- 52 с.
15. Основи психології: Підручник / За заг. редакції О.В. Киричука, В.А.Роменця.- М.: Либідь, 1996.- 631 с.
16. Пекелис В.Д. Твои возможности, человек. Изд. 4-е, перераб. и доп.- М.: Знание, 1984.- 272 с.
17. Петровский А.В., Яровевский М.Г. История и теория психологии.- Ростов-на-Дону: Изд-во "Феникс", 1996.- Т.2.- 416 с.

18. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии.- М., 1973.- 424 с.
19. Сухомлинський В.О. Народження громадянина. Вибрані твори в 5 т.- К.: Рад. школа, 1977.- Т.3.- С.283-582.
20. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. Вибрані твори в 5 т.- К.: Рад. школа, 1976.- Т.2.- С.149-416.

УДК 37.018.262

ВПЛИВ ДУХОВНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВСТВА В МОЛОДІ

Лещенко О.Г., к. пед. н., викладач

Запорізький національний університет

Автор статті розглядає питання впливу духовності на формування відповідального ставлення до батьківства в молоді. У статті було зроблено такі акценти: на визначення сутності духовності, її складових, духовних цінностей, розвиток яких впливає на формування відповідального ставлення до батьківства; чинників, що визначають духовне становлення особистості і сприяють формуванню відповідального ставлення до батьківства в молоді.

Ключові слова: духовність, духовні цінності, відповідальне ставлення до батьківства, молодь.

Лещенко Е.Г. ВЛИЯНИЕ ДУХОВНОСТИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ОТВЕТСТВЕННОГО ОТНОШЕНИЯ К РОДИТЕЛЬСТВУ У МОЛОДЕЖИ / Запорожский национальный университет, Украина.

Автор статьи рассматривает вопрос влияния духовности на формирование ответственного отношения к родительству у молодежи. В статье были сделаны такие акценты: на определение сущности духовности, ее составляющих, духовных ценностей, развитие которых влияет на формирование ответственного отношения к родительству; факторов, которые определяют духовное становление личности и способствуют формированию ответственного отношения к родительству у молодежи.

Ключевые слова: духовность, духовные ценности, ответственное отношение к родительству, молодежь.

Leshchenko O.G. INFLUENCE OF SPIRITUALITY ON FORMING OF RESPONSIBLE ATTITUDE TOWARD PARENTHOOD FOR YOUNG PEOPLE / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The author of the article considers the question of influence of spirituality on forming of responsible attitude toward parenthood for young people. Emphases in the article were made: on determination of essence of spirituality, its elements, spiritual values, the creation of which influences on forming of responsible attitude toward parenthood; factors which determine the spiritual becoming of personality and assist forming of responsible attitude toward parenthood for young people.

Key words: spirituality, spiritual values, responsible attitude toward parenthood, young people.

На сучасному етапі розвитку української держави особливої актуальності набуває проблема формування духовних цінностей у молоді. Це пов'язано, насамперед, із станом бездуховності, що поширюється в соціальному середовищі України. Нівелювання загальнолюдських, сімейних цінностей, ідеалів, поширення технократичних тенденцій, що не підкріплені духовним зростанням особистості, породжує в наші часи багато суспільних вад: вільне кохання, сексуальну розпусту, насильство, соціальне сирітство, дитячу безпритульність, девіантну поведінку тощо. Назріла нагальна потреба в культурному і духовному відродженні української нації, суть якого полягає у формуванні освіченої, творчої особистості, яка б могла відповідально виконувати власні обов'язки (громадянські, професійні, сімейні тощо). Завдання держави щодо формування духовності в молоді відображено в Указі Президента України „Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді”. Згідно з цим указом було наголошено на заходах щодо сприяння вихованню в молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку тощо. Для нашого дослідження важливим є визначення впливу духовності на формування цінності батьківства, відповідального ставлення до нього.

Питання формування духовності особистості висвітлено в працях К. Абульханової-Славської, Т. Алексеєнко, Б. Безсонова, В. Біблера, В. Демиденка, І. Зязюна, М. Кагана, В. Оржеховської, Ю. Орлова, Г. Сагача, С. Соловейчика, В. Федотової та ін. У дослідженнях останніх років представлені різноманітні аспекти проблеми формування духовних цінностей, орієнтацій, духовного потенціалу молоді (Л. Айзерман, І. Бех, Н. Заверико, Б. Ільїна, А. Коростельова, О. Олексюк, С. Харченко, Ю. Шарова та ін.). Змістовними є дослідження вчених щодо формування усвідомленого батьківства (Л. Буніна, Т. Веретенко, Т. Говорун, І. Зверєва, Г. Лактіонова, В. Кравець, Н. Шевченко). Поряд із